EBÜ'L-HÜSEYN EL-VERRÂK

Nişâbûr'da yetişen evliyânın büyüklerinden. Zâhirî ve bâtınî ilimlerde âlim olup, kelâm ilminin inceliklerine vâkıf idi. İsmi, Muhammed bin Sa'd en-Nişâbûrî olup, Künyesi, Ebü'l-Hüseyn el-Verrâk'dır. Büyük âlim Ebû Osman Hayrînin talebesi idi. 320 (m. 932)'den önce vefât etti. Mu'âmelâti çok iyi bilir, yanlışları hemen anlar ve düzeltirdi. Dostlarının, yakınlarının sıhhati ve rahatını, kendi sıhhat ve rahatına tercih eder, onların sıkıntıları olduğu zaman, gidermeye çalışırdı. Kendilerine kötülük eden olursa, herkes gibi kötülükle değil, iyilikle mukâbele ederdi. Hele nefsi için başkasına kızmak, intikam almak, aklına bile gelmezdi. Birisi kendisine uygunsuz söylese, hemen kalkıp o kimsenin yanına gider, kabahat kendisininmiş gibi o kimseden özür diler, tevâzu gösterirdi. Böylece, o kimseler hatâ etmiş olduklarını anlayıp, tövbe ederlerdi. Kendisi için hiçbir kimseye kızmaz, hep yumuşak davranır, sabrederdi. İnsanlık icâbı, birine karşı kalbinde bir soğukluk meydana gelse, bu hâlin gitmesi, kalbdeki soğukluğun muhabbete dönüşmesi için, hemen o kimsenin yanına gidip, hizmetinde bulunurdu.

Ebü'l-Hüseyn el-Verrâk (radıyallahü anh) buyurdu ki:

"Affetmekte kerem şöyledir ki, affettiği kimsenin ayıbını affettikten sonra, bir daha hatırlamamalıdır."

"Hayatın en güzel ânları, Allahü teâlâyı hatırlayarak ve O'nun rızâsına uygun amel edilerek geçirilen ânlardır."

"Allahü teâlâya hakkıyla âşık olanların ciğerleri, O'nun rızâsından mahrûm kalmak korkusuyla yanıp erir."

"Allahü teâlâya muhabbetin alâmeti, O'nun Resûlü Muhammed aleyhisselâma tâbi olmaktır." "Alçak kimsenin kalbi dar olduğundan, bir başkasını affetmeye muvaffak olamaz."

"Kalbin yaşaması, kendisinde ölüm (ve yokluk) olmayan Allahü teâlâyı devamlı hatırlamasıdır. Güzel yaşamak ise,

Allahü teâlâdan başka her şeyi unutup, Allahü teâlâ ile beraber olmaktır.”

“Kul, Allahü teâlâya ancak O’nun yardımıyla kavuşur. Bütün işler ve Resûlüne tâbi olabilmek de, O’nun yardımıyladır. Kim, Resûlullaha (aleyhisselâm) tâbi olmadan Allahü teâlâya kavuşmak isterse, muhakkak ki sapıtır, dalâlete düşer. Halbuki o, kendisini doğru yolda zanneder.”

“Tasavvuf yoluna girip de bu yoldan dönen kimse, nefsine düşkün olup, onun rahatlığını istemesinden dolayı, bu yoldan dönmüş (Allahü teâlânın rızâsından) uzaklaşmıştır. Çünkü bu yol, Allahü teâlâya deli gibi âşık olup ve sıkıntılardan sonra gönül rahatlığına ermiyen, ya’nî sıkıntı çekmeye alışmıyan kimse için (nefsin arzularından tamamen vazgeçmeyen kimse için) çok zordur. Bir kimse bu hâle geldikten sonra, sıkıntı çekmesi ve korkulu hâllerde bulunması ona hafif gelir. Nefs, bu hâle boyun eğip sıkıntı çekmeye alıştığı zaman, Allahü teâlânın rızâsını isterken karşılaştığı bütün zorluklar, ona kolay gelir ve Allahü teâlâ da kendisine kavuşturan yolu ona kolaylaştırır.”

“Allahü teâlânın, bir kuluna (îmândan sonra) verdiği ni’metlerin en büyüğü takvâdır. Müttekî olan kimse takvâ ile, bütün hayır ve iyilikleri, Allahü teâlâya yaklaşma ve yaklaştırma sebeplerini, ya’nî ibâdetleri ve insanlara doğru yolu göstermeyi kendisinde birleştirir. Takvânın aslı ihlâstır. Hakîkati ise, kendisinden ittika ettiğin (korktuğun) Allahü teâlâdan başka her şeyden yüz çevirmektir.” “Sıdk, dinde doğru yolda (Ehl-i sünnet yolunda) olmak ve amellerde de Peygamberimizin (aleyhisselâm) sünnetine tâbi olmaktır.”

“Nefse hâkim olan en büyük kuvvet, şehvettir. Şehvet, ancak Allahü teâlânın korkusu ve sevinçli ânlarda O’ndan utanmakla giderilir.”

“Yâkîn, tevhîdin neticesidir. Kimin tevhîdi saf, temiz ve tam olursa, onun yakîni saf olur.”

“Nefsinin isteklerini ve mahlûklara yönelmeyi terk etmeyen kimsenin, âhıret ni’metleri ve hayırlı işler (ve ibâdet) için kalbi dirilmez.”

“Tevekkül, fakîrlik ve zenginliği eşit bilmek ve kaderde olan şeylere râzı olmaktır.”

“Fütüvvetin aslı beş haslettir. Birincisi, Allahü teâlânın emirlerine uymak, ikincisi vefa, üçüncüsü şükür, dördüncüsü sabr, beşincisi ise rızâdır.”

“Nefsi gözetip arzuları peşinde koşmak, Allahü teâlânın sana olan ihsânlarını unutturur.”

“İlmin en faydalısı, Allahü teâlânın emirlerini ve nehiylerini, va’dlerini, vaidlerini (tehditlerini), sevâblarını ve ikablarını (cezalarını) bilmektir. İlimlerin en üstünü de; Allahü teâlâyı, sıfatlarını ve isimlerini bilmektir.”

“Günahkâr ve fâsık insanlarla bulunmak vahşettir. Onlara rağbet ve muhabbet ahmaklıktır. Onlara yakınlık ise acizliktir. Onlara i’timâd, gevşeklik ve neticesi de kaybetmektir. Allahü teâlâ bir kulunun hayrını dilerse, onun dostluğunu ve yakınlığını kendisi ile ve zikriyle yapar. Ya’nî, o kimse Allahü teâlâya dost olur ve onup zikriyle meşgûl olur. Ona tevekkül eder. O kimsenin, günahkârlara olan düşüncesini zayıflatır ve onlara i’timâdını kaldırır.”

“Kim gözünü haramlardan korursa; Allahü teâlâ, bununla onun lisânına hikmeti yerleştirir. Kendisini dinleyenler ondan faydalanırlar. Kim de şüpheli şeylere bakmaktan kendini korursa; Allahü teâlâ, onun kalbine kendi nûrunu yerleştirir ve onu râzı olduğu yola kavuşturur.”

“Allahü teâlânın, kendilerine darılma ve dostluğunu kesme korkusu, sevenlerin gönüllerini parçaladı. Âriflerin kalblerini yaktı, ibâdet edenlerin, geceleri uykusunu kaçırdı. Zâhidlerin, günlerini susuz bıraktı. Tövbe edenlerin ağlamasını arttırdı. Korkanların hayatını kederlendirdi”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 299

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 101

3) Nefehât-ül-üns sh. 223